

**MANİSA, AKHİSAR, THYATEİRA ANTİK KENTİ,
I. (BİRİNCİ) DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI
KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ**

PLAN AÇIKLAMA RAPORU

Fotoğraf: Mehmet OKUTAN

**Aslıhan BALDAN – Doğuş BALDAN
ŞEHİR PLANCISI**

ÇALIŞMA GRUBU

Planlama Ekibi – Müellif Grubu

Doğuş BALDAN
(F Karne Grubu Şehir Plancısı)

Aslıhan BALDAN
(F Karne Grubu Şehir Plancısı)

İhsan TUTUM
(A Karne Grubu Şehir Plancısı)

Uzman Meslek Grupları

İsmail Emre KAYNAK
(Restoratör Mimar)

Burak Yolaçan
(Arkeolog)

Neriman ÇAKMAK
(Sosyolog)

EYLÜL 2015

**MANİSA, AKHİSAR, THYATEİRA ANTİK KENTİ,
I. (BİRİNCİ) DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI
KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ**

Teknik Ekip

Doğuş BALDAN – Şehir Plancısı (DEÜ - 2009)

Aslıhan BALDAN – Şehir Plancısı (DEÜ - 2005)

Beyza ERKAYA – Şehir Plancısı (DEÜ - 2014)

Elifnur BEDİR – Şehir Plancısı (DEÜ - 2014)

Habibe ÖZKUL – Şehir Plancısı (DEÜ - 2014)

Melek ATAR – Şehir Plancısı (İYTE - 2015)

Gizem FAKI – Harita Teknikeri (DPÜ - 2010)

İÇİNDEKİLER

1. AMAÇ ve KAPSAM.....	1
2. PLANLAMA ALANININ KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ.....	1
2.1. Konum.....	1
2.2. Yasal Süreçler.....	3
2.2.1 Koruma Kararları.....	3
2.2.2 Mevcut Plan Kararları.....	6
2.3. Fiziksel Yapı Özellikleri ve Mevcut Arazi Kullanım Durumu.....	7
3. PLAN KARARLARI.....	8
4. PLAN NOTLARI.....	9
5. EKLER.....	
Arkeolojik İnceleme Raporu, Burak YOLAÇAN (Arkeolog).....	11
Mimari İnceleme Raporu, İ. Emre KAYNAK (Restoratör Mimar).....	16
Sosyolojik İnceleme Raporu, Neriman ÇAKMAK (Sosyolog).....	20

MANİSA, AKHISAR, THYATEİRA ANTİK KENTİ, I. (BİRİNCİ) DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ

1. AMAÇ ve KAPSAM

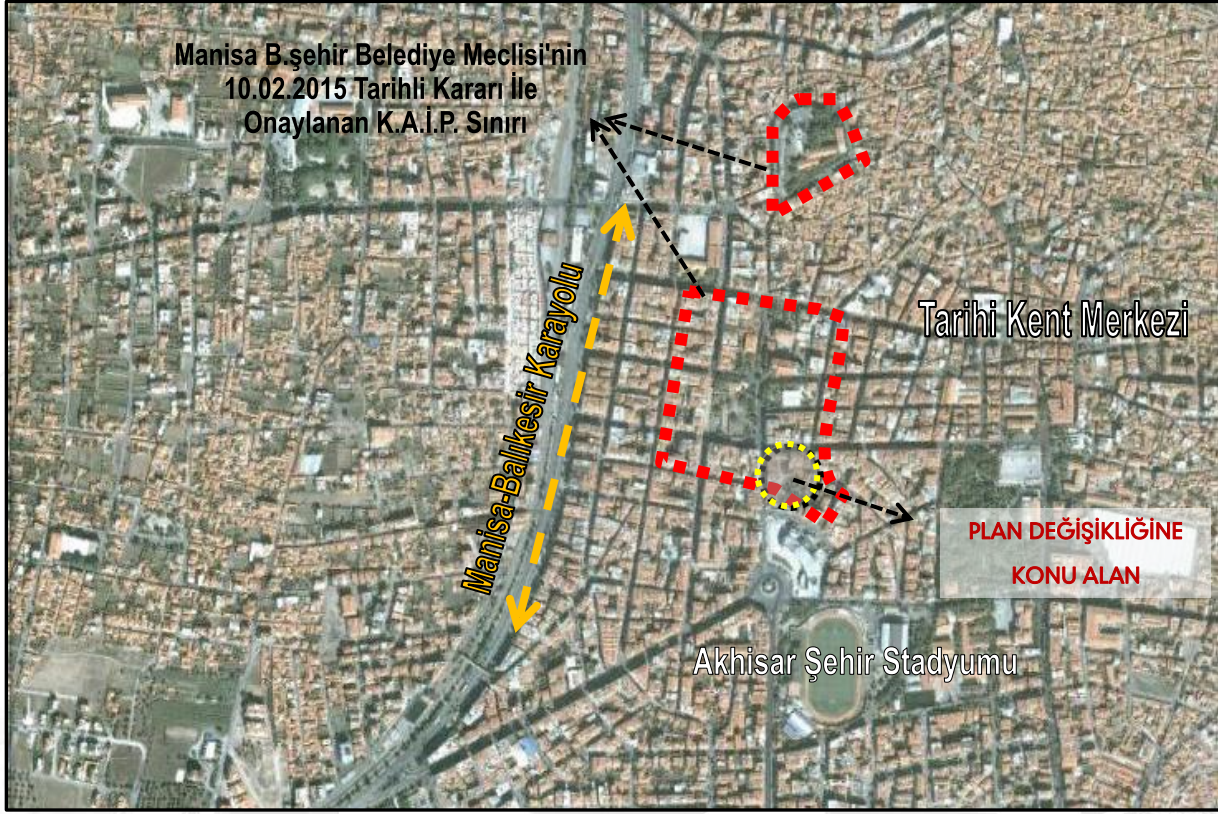
İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 27.03.2015 tarih, 5010 sayılı kararıyla I. (Birinci) Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescillenen ve karar ekinde belirtilen 357 ada 57, 58, 111, 116, 117 ve 118 nolu parselleri içine alan bölge için hazırlanan Manisa İli, Akhisar İlçesi, Thyateira Antik Kenti, I. (Birinci) Derece Arkeolojik Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği'nin amacı; söz konusu koruma kararının İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 26.12.2014 tarih, 4695 sayılı uygun kararı doğrultusunda, Manisa Büyükşehir Belediyesi Meclisi'nin 10.02.2015 tarih, 75 sayılı kararı ile onaylanan Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'na işlenerek, oluşturulacak koruma ve yerel sahiplik modeli ile Thyateria Antik Kenti'nin gelecek nesillere aktarılmasına katkıda bulunmaktır.

2. PLANLAMA ALANININ KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ

2.1. Konum

Akhisar tarihi kent merkezine yakın konumda yer alan toplam 1775 m² büyüklüğündeki planlama alanı; Manisa-Balıkesir Karayolu'nun doğusunda, Akhisar tarihi kent merkezinin batısında, Akhisar Şehir Stadyumu ile Akhisar Belediyesi Yeni Hizmet Binası'nın kuzeyinde yer almaktadır.

İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 26.12.2014 tarih, 4695 sayılı uygun kararı doğrultusunda, Manisa Büyükşehir Belediyesi Meclisi'nin 10.02.2015 tarih, 75 sayılı kararı ile onaylanan Manisa İli, Akhisar İlçesi, Thyateira Antik Kenti, I. (Birinci) ve III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı içerisinde kalan alan yapılan sondaj çalışmaları sonrası sit statüsü değişikliğine konu olmuştur.

--Plan Değişikliği Sahası'nın Bölge İçindeki Konumu--

-- Plan Değişikliği Sahası'nın Koruma Alanları İle İlişkisi --

--Plan Değişikliği Sahası'nın Yöre İçindeki Konumu--

2.2. Yasal Süreçler

2.2.1. Koruma Kararları

Manisa İli, Akhisar İlçesi, İnönü Mahallesi, 357 ada 57, 58, 111, 116, 117 ve 118 nolu parselleri içine planlama alanı;

- 09.09.1998 tarih ve 8001 sayılı İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı ile III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak belirlenmiş alanda yer almaktayken, adı geçen taşınmazlarda sondaj çalışması yapılmıştır.
- Sondaj sonucu İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 27.03.2015 tarih, 5010 sayılı kararı ile adı geçen taşınmazları içeren ve karar eki paftada gösterilen alan I. (Birinci) Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescillenerek, sit statüsü değiştirilmiştir.

27.03.2015 tarih ve 5010 sayılı Kurul Kararı ile karar eki paftası şu şekildedir;

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İZMİR II NUMARALI KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

TOPLANTI TARİHİ VE NO : 27.03.2015-207

45.01/326

KARAR TARİHİ VE NO : 27.03.2015-5010

Toplantı Yeri
İZMİR

Manisa İli, Akhisar İlçesi, İnönü Mahallesi'nde yer alan, III.(üçüncü) Derece Arkeolojik Sit sınırları içerisinde kalan, tapunun 357 ada, 57,58,111,116,117,118 no.lu parsellerinde kayıtlı taşınmazlarda sondaj sonuçlarının değerlendirilerek mimari kalıntıların bütünlüğünün anlaşılabilmesi için, karar eki 1/500 ölçekli plan üzerinde gösterildiği şekli ile sondaj açmalarının birleştirilmesinin istendiği İzmir II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 25.09.2014 tarihli ve 4322 sayılı kararı gereği, Manisa Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 20.03.2015 tarihli ve 1195 sayılı yazısı ve eki 18.03.2015 tarihli ve Müze uzman raporu okundu, Müdürlüğümüz uzmanlarınca hazırlanan Müdürlük evrak kaydında 26.03.2015 tarihli ve 298 sayılı ile kayıtlı uzman raporu okundu, ekleri ve işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Manisa ili, Akhisar İlçesi, İnönü Mahallesi'nde bulunan, İzmir II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 09.09.1998 tarihli ve 8001 sayılı kararıyla III. (üçüncü) Derece Arkeolojik Sit sınırları içerisinde kalan, tapunun 357 ada, 57-58-111-116-117-118 parsel numaralarında kayıtlı taşınmazlarda yapılan sondaj açmalarından 23,24,25 nolu açmaların bir kısmı ile 20 ve 3 nolu açmaların tamamı dışında kalan alanların, kararımız eki 1/500 ölçekli paftada gösterildiği şekliyle I.(birinci) Derece Arkeolojik Sit olarak tesciline, sit fişinin uygun olduğuna,

Söz konusu parsellerde sondaj açmalarının kapatılıp kapatılmayacağına Kazı Başkanlığı görüşünün iletilmesinden sonra değerlendirilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR

Osman ARSLAN
Müdür V.

BAŞKAN
Doç.Dr. K. Mert ÇUBUKÇU
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr. Turan TAKAOĞLU
İMZA

ÜYE
Prof.Dr. Yüksel SAYAN
İMZA

ÜYE
Prof.Dr. Musa KADIOĞLU
İMZA

ÜYE
Sema Meral DEMİR
İMZA

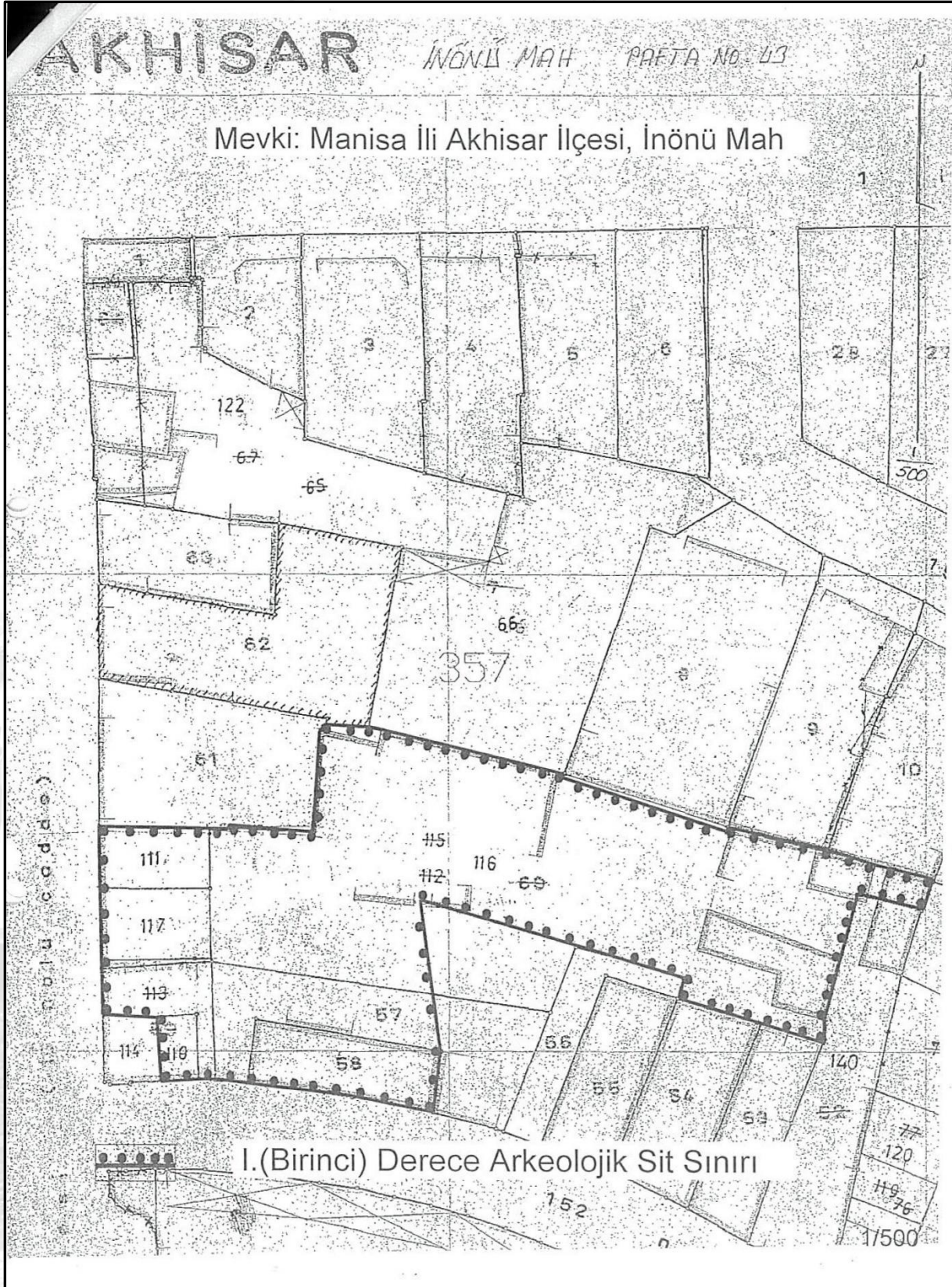
ÜYE
Mergül KOTİL
İMZA

ÜYE
Zeynep AFŞEÖREN
İMZA

ÜYE
Azmi AÇIKDİL
Manisa Büyükşehir Belediye
Başkanlığı
İMZA

ÜYE
Nur AKDERE
Akhisar Belediye Başkanlığı
KARŞI OY

ÜYE
Manisa Müze Müdürlüğü
BULUNMADI

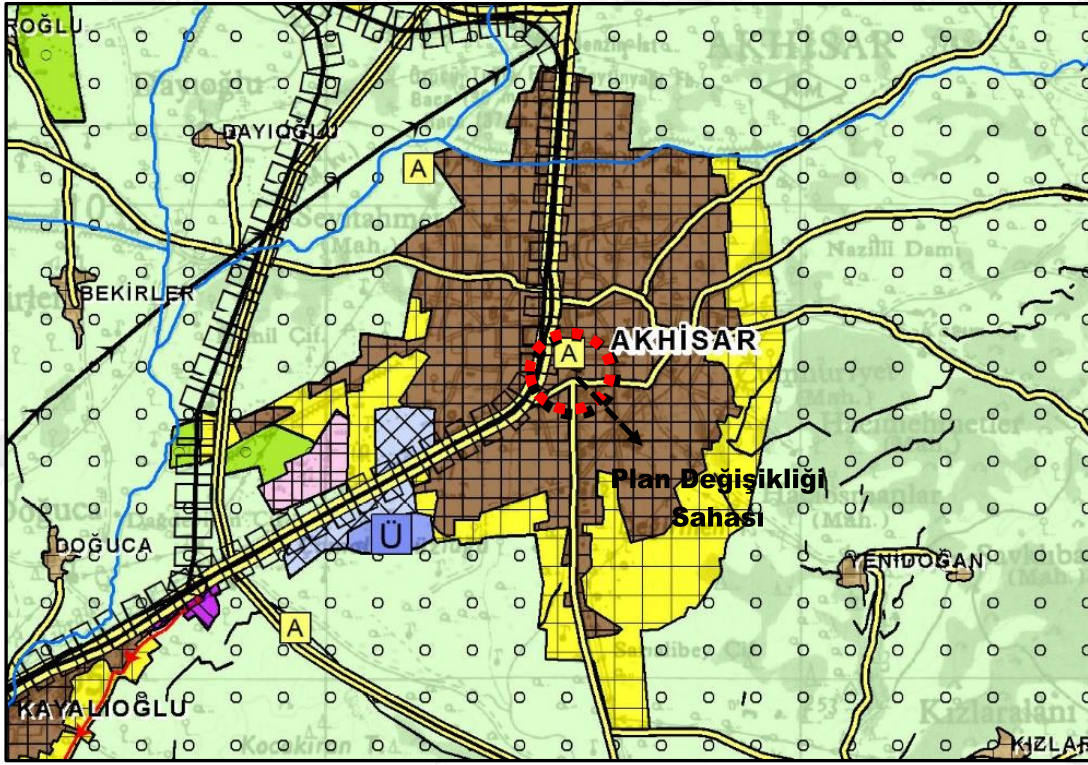

-- İzmir İl Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 27.03.2015 Tarih, 5010 Sayılı Karar Eki --

2.2.2. Mevcut Plan Kararları

Meri 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

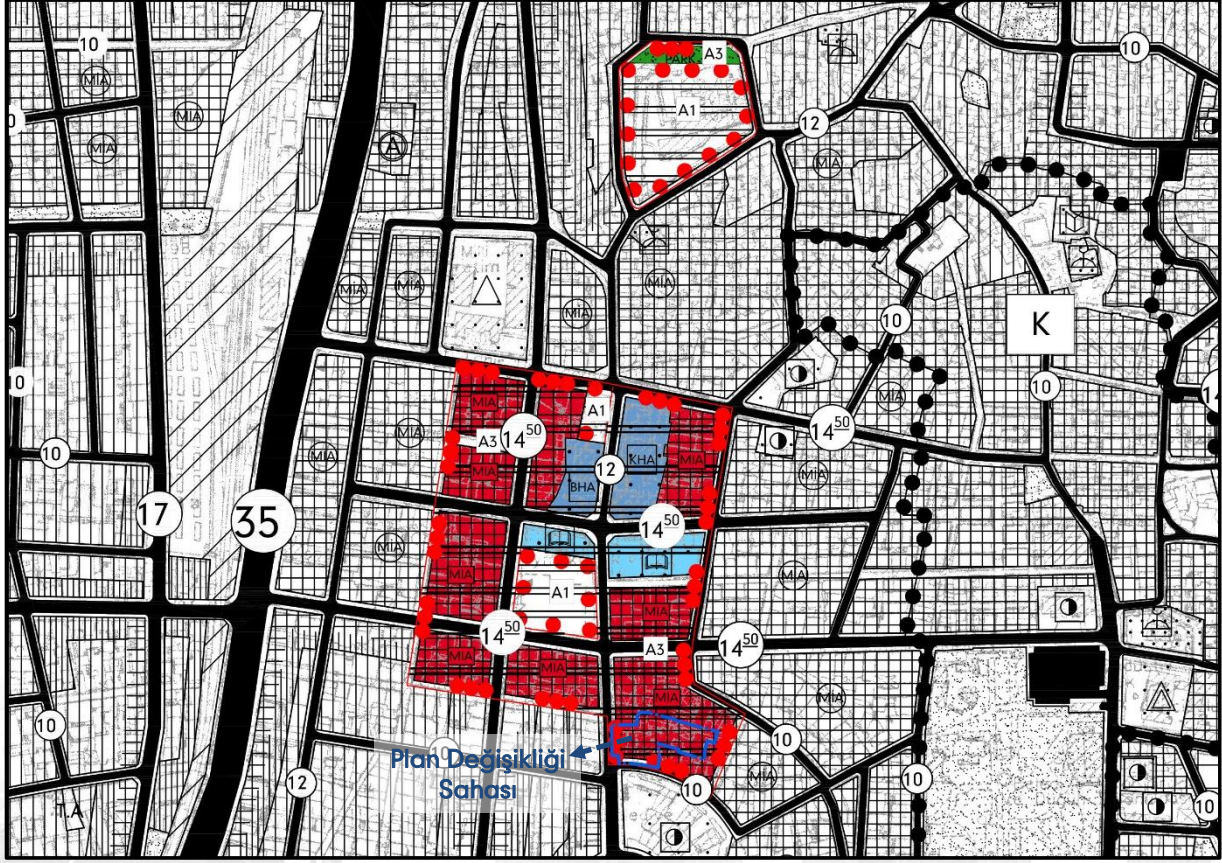
Plana konu saha, 30.12.2014 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü tarafından onaylanan, İzmir - Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda; "Kentsel Yerleşik Alan" kullanımında kalmaktadır.

— Plan Değişikliği Sahası'nın Yürürlükteki 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'ndaki Konumu—

Meri 1/5.000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı

Plan değişikliğine konu saha, İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 26.12.2014 tarih, 4695 sayılı uygun kararı doğrultusunda, Manisa Büyükşehir Belediyesi Meclisi'nin 10.02.2015 tarih, 75 sayılı kararı ile onaylanan Manisa İli, Akhisar İlçesi, Thyateira Antik Kenti, I. (Birinci) ve III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'nda; III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit Alanı'nda kalmakta olup, "Merkezi İş Alanı" kullanımına sahiptir.

— Plan Değişikliği Sahası'nın Yürürlükteki 1/5.000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'ndaki Konumu —

Ancak Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı onayından sonra 27.03.2015 tarihinde, 357 ada 57, 58, 111, 116, 117 ve 118 nolu parselleri içine alan bölgede sit statüsü değiştiğinden Meri Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, adı geçen bölge için Koruma Yasası gereği hükümsüz kalmıştır.

Meri 1/1.000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı

Plana konu sahayı içine alan yürürlükte herhangi bir Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı bulunmamaktadır.

2.3. Fiziksel Yapı Özellikleri ve Mevcut Arazi Kullanım Durumu

Değişen sit statüsü nedeniyle Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği'ne konu edilen 357 ada 57, 58, 111, 116, 117 ve 118 nolu parselleri içine alan saha halihazırda boş durumda olup kullanılmamaktadır. Düz bir arazi yapısına sahip alanın etrafı ticaret kullanımlarının yoğunlaştığı yapılarla çevrelenmiştir.

3. PLAN KARARLARI

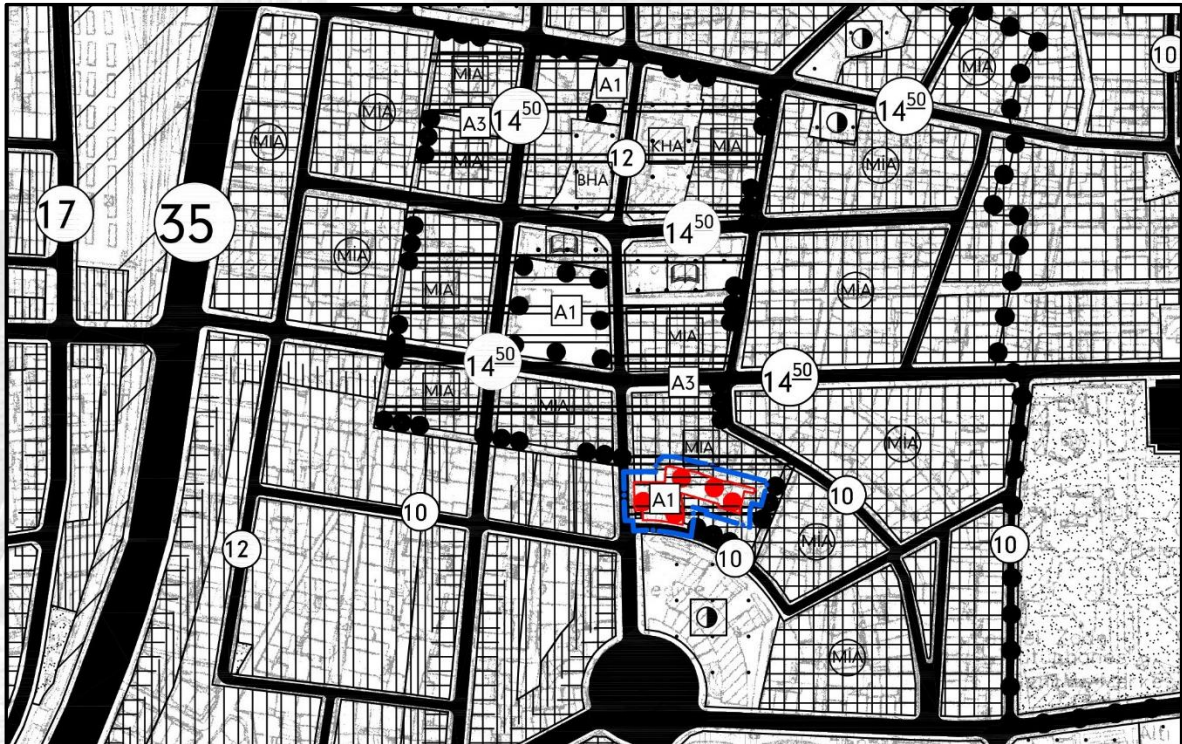
Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği; İzmir İl Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 27.03.2015 tarih, 5010 sayılı kararıyla sit statüsü değişen Manisa İli, Akhisar İlçesi, İnönü Mahallesi'nde konumlu 357 ada 57, 58, 111, 116, 117 ve 118 nolu parselleri içine alan bölge için verilmiş koruma kararlarının imar planına işlenerek bölgedeki olası tahribatın önlenmesini ve böylelikle oluşturulacak koruma ve yerel sahiplik modeli ile Thyateria Antik Kenti'nin gelecek nesillere aktarılmasını amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda;

- (Birinci) Derece Arkeolojik Sit Alanı'nda;

Sondaj çalışmaları sonucu sit statüsü değişen alanda; Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 05.11.1999 gün ve 658 sayılı İlke Kararı uyarınca hiçbir yapılaşmaya gidilmeyecek, bilimsel çalışmalar dışında hiçbir kazı yapılmayacaktır.

Resmi ve Özel Kuruluşlarca yapılması zorunlu altyapı uygulamaları ile birleştirme (tevhid) ve ayırma (ifraz) işlemleri İzmir İl Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu iznine tabidir.

MANİSA, AKHİSAR THYATEİRA ANTİK KENTİ**I.(BİRİNCİ) DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI****KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI****PLAN NOTLARI****1. KAPSAM**

Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği; İzmir II. Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 27.03.2015 tarih, 5010 sayılı kararıyla tescillenen ve karar ekinde belirtilen 357 ada 57, 58, 111, 116, 117 ve 118 nolu parselleri içine alan, Thyateira Antik Kenti yerleşimine ait I. (Birinci) Derece Arkeolojik Sit Alanı'nda geçerlidir.

2. GENEL HÜKÜMLER**2.1 I. (Birinci) Derece Arkeolojik Sit Alanı'nda;**

2.1.1 Bilimsel amaçlı kazı çalışmaları dışında hiçbir kazı yapılamaz.

2.2.2 Resmi ve Özel Kuruluşlarca yapılması zorunlu altyapı uygulamaları İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu iznine tabi olup, Müze Müdürlüğü'nün ve varsa Kazı Başkanı'nın görüşüyle talep Koruma Bölge Kurulu'na değerlendirilmeden herhangi bir uygulamaya gidilemez.

2.2.3 Hiçbir yapı yapılamaz.

2.2.4 Taş, toprak, kum vb. alınamaz, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocaklar açılmaz, toprak, cüruf, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzeme dökülemez.

2.2.5 Ağaçlandırmaya gidilemez.

2.2.6 İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'ndan izin almak koşuluyla birleştirme (tevhid) ve ayırma (ifraz) yapılabilir.

2.2 Plan ve plan notlarında yer almayan konularda, yürürlükteki Manisa, Akhisar Thyateira Antik Kenti, I. (Birinci) ve III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Plan Notları ile 3194 sayılı İmar Kanunu, 648 sayılı K.H.K ile 5226-3386 sayılı Yasalarla Değişik 2863 sayılı Yasa ve bunların uygulama yönetmeliklerinin yanı sıra ilke kararları ve ilgili tüm mevzuata uyulacaktır.

3. YÜRÜRLÜK VE UYGULAMA

Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği ve işbu plan notları, Koruma Bölge Kurulu'nun uygun görüş ve kararı alınıp, Büyükşehir Belediye Meclisi'nce onanması ile veya Büyükşehir Belediye Meclisi'nce 60 (altmış) gün içerisinde onaylanmazsa kesinleşerek yürürlüğe girer.

**MANİSA, AKHİSAR THYATEİRA ANTİK KENTİ
I. (BİRİNCİ) DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI
KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ ÇALIŞMALARI**

ARKEOLOJİK İNCELEME RAPORU

Fotoğraf: Mehmet OKUTAN

Burak YOLAÇAN

ARKEOLOG

Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Değişikliği yapılmak istenen alan Manisa İli, Akhisar İlçesi, İnönü Mahallesi, 357 ada 57, 58, 111, 116, 117 ve 118 nolu parsellerde yer almaktadır. Söz konusu alan 09.09.1998 tarih ve 8001 sayılı İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı ile III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescillenmiştir. Alanda yapılan Koruma Amaçlı İmar Planı çalışmaları sırasında bu parsellerde sondaj çalışması yapılmasına karar verilmiştir. Sondaj sonucunda, İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 27.03.2015 tarih, 5010 sayılı kararı ile adı geçen taşınmazlar I. Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescil edilmiştir.

Söz konusu taşınmazlar Thyateira Antik kenti arazisinde kalmaktadır. Antik kent bugün Manisa'nın Akhisar İlçe merkezinde, modern ilçenin tam altında yer almaktadır. Modern yerleşim neredeyse antik kentin de tam merkezi olan bir noktaya inşa edilmiştir.

Thyateira Antik Kentinde arkeolojik çalışmalar halen Adnan Menderes Üniversitesi adına Prof. Dr. Engin Akdeniz tarafından yürütülmektedir. Bu arkeolojik çalışma kapsamında halen iki noktada kazı çalışmaları devam etmektedir; 1-Tepe Mezarlığı olarak adlandırılan Antik ve Geç Antik Dönem yerleşimi 2- Hastane Höyüğü olarak adlandırılan Prehistorik ve Antik Dönem yerleşimi.

Thyateira antik kenti hakkında bilgi veren en eski yazılı kaynaklar M.Ö. 3. yy.'a aittir. M.Ö. 281 yılına tarihlenen bir yazıtta, "Thyateira'daki subay ve askerler I. Seleukos'a (Nikator) adak sundular" ifadesi Thyateira'daki ilk yerleşimin Makedonyalıları ait bir koloni kenti olduğunu düşündürmektedir. Kent daha sonraki çeşitli metinlerde Pelopia, Semiramis ve Euhippa adlarıyla da anılmaktadır. Kent hakkında bilgi veren Stephanos Byzantios ise, "Bir Lydia şehri olan Thyateira'nın önceleri Pelopia ve Semiramis adlarıyla anıldığını, Thygater kelimesinin kız evlat anlamına geldiğini, Suriye Kralı III. Seleukos'un bir savaş sırasında kızı olduğunu duyması üzerine kente bu adı verdiğini" belirtmektedir. Ancak Thyateira ismindeki "teira" kelimesinin Lydia dilinde "kale" ya da "kasaba" anlamına geldiğini savunan bazı araştırmacılar Thyateira'da Lydia döneminden itibaren bir yerleşim bulunduğunu önermektedirler. Eğer bu durum kabul edilirse kentin tarihi daha da erkene çekilebilir. Plinius kent için "Thyatireni" adını kullanır. Strabon ise kent ile ilgili "Thyateira, Sardeis yolu üzerinde

sol tarafta Makedonia'lılara ait bir katoikia, Mysialıların en uzak kenti" ifadelerini kullanmaktadır.

Thyateira kenti ve çevresi, M.Ö. 190 yılından sonra Pergamon krallığının hakimiyetine girmiştir. Bu dönemde kendi adına para basma yetkisine sahip olmuştur. Kentte şimdiye kadar ele geçmiş olan en erken sikke M.Ö. 2. Yy'a aittir. M.Ö. 156 yılında Pergamon krallığı ile Bithynia krallığı arasında çıkan savaş sırasında Bithynia kralı II. Prusias'ın tahrip ettiği kentler arasında Thyateira da bulunmaktadır.

Pergamon Krallığı'nın Attolos III'ün ölümünden sonra Roma İmparatorluğu hakimiyetine girmesi ile birlikte Thyateira da bölgedeki diğer yerleşimler gibi İmparatorluk hakimiyetine girmiştir. Thyateira, M.Ö. 88 yılında Pontus Krallığı ile Roma İmparatorluğu arasında yaşanan savaş döneminde, Sulla'dan kaçan Roma generali Flavius Fimbra'nın karargâh kurduğu kent olmuştur. Ancak Fimbra, karargahın etrafı kuşatılınca teslim olmak zorunda kalmıştır.

Thyateira M.Ö 25/24, M.S 17 ve M.S. 178 yıllarında meydana gelen depremlerle büyük hasar görmüş, imparatorlar Tiberius, Hadrianus ve Caracalla'nın yardımlarıyla tekrar imar edilmiştir. Kentte bu depremlerden sonra yapılan onarımların izleri görülebilmektedir. M.S. 17 depremiden sonra Tiberius kenti uzun süre vergiden muaf tutmuştur. Daha sonraki yıllarda Hadrianus, M.S.123'de, Caracalla ise M.S. 215 yılında kenti ziyaret etmişlerdir. Caracalla zamanında kent, Attaleia, Apollonis, Hermokapeleia ve Hierokome gibi kuzey Lydia yerleşimlerinin dahil olduğu bir "conventus"un merkezi haline getirilmiştir. Böylece Caracalla, Thyateira kentinde "kurucu" olarak onurlandırılmıştır. Roma döneminde kentin nüfusunun 2.000 kişi kadar olduğu düşünülmektedir.

Kent, tarım ve tekstil sanayisi konusunda önemli bir merkez haline gelmiştir. M.S. II. ve III. Yüzyıllarda Batı Anadolu'nun en önemli tekstil merkezlerinden biri olmuştur. Kentte bunun dışında seramik üretimi, ayakkabıcılık, dericilik gibi birçok üretim de yapılmaktaydı. Bunun yanında kentte bir gladyatör okulu da kurulmuş ve kent Sardes ve Philadelphia ile birlikte Lydia bölgesinde gladyatör dövüşlerinin yapıldığı önemli bir merkezdi.

Kentte henüz yerleri bulunamasa da kentin baş tanrısı olan Apollon Tyrimnaios yanında Apollon Soter ve Artemis Boreitene kültlerine ait kutsal alanların varlığı da bilinmektedir.

Roma İmparatorluğu'nun Doğu ve Batı Roma olarak ayrılmasından sonra kent Doğu Roma imparatorluğu yönetiminde olmaya devam etmiştir. Thyateira, Erken Hristiyanlık döneminde kendisi gibi ana yolların üzerinde bulunan diğer altı kentle birlikte Batı Anadolu'daki ilk yedi Hristiyan topluluğundan/cemaatinden birisine sahiptir. Kentte şu ana kadar Orta Bizans dönemine ait buluntular ele geçmemiştir. Bu tarihlerde Batı Anadolu'daki birçok kent gibi Thyateira da Arap Akınları karşısında küçülme ve ovadan yukarılardaki yerleşimlere taşınmış olmalıdır. Kent 11. Yüzyıldan itibaren Türkler ve Bizanslılar arasında el değiştirmiştir. Kentteki kalıcı Türk hakimiyeti 14. Yüzyıldan sonra başlamıştır.

Antik kente ait kalıntılar Tepe Mezarlığı ile Hastane Höyüğü'nde yoğunlaşmaktadır. Tepe Mezarlığı'nda, ilk olarak 1962 yılında Yusuf Boysal başkanlığında kazı çalışmaları yapılmıştır. Sınırlı bir alanda sürdürülen bu çalışmalar sonucunda bazı buluntular ve mimari parçalar açığa çıkarılmış, ancak bu kazının sonuçları yayınlanmamıştır. Tepe Mezarlığı kazıları 1968-1971 yılları arasında Rüstem Duyuran tarafından sürdürülmüştür. Bu kazılarda bazilika olarak adlandırılan yapının ve Sütunlu Caddenin bir kısmı ortaya çıkarılmıştır.

Thyateira'daki kazıların yeni dönemi 2011 yılında başlamıştır. Yeni dönem kazılarının odaklandığı noktalardan biri Hastane Höyüğü olarak adlandırılan alandır. Bu alanda yapılan höyük kazısı bölgenin prehistoriası için önemli sonuçlar vermeye gebedir. Hastane Höyüğü'nün tamamının, bütüncül bir yaklaşımla I. Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescillenmesi bu açıdan önemlidir. Alanın I. Derece Arkeolojik Sit olarak tescil edilmesi ile bu alanda yapılacak arkeolojik kazılara olanak sağlanacak ve alandaki diğer hafriyat çalışmaları engellenerek alanın korunması sağlanacaktır.

İnönü Mahallesi, 357 ada 57, 58, 111, 116, 117 ve 118 nolu parsellerde, Akhisar Müzesi tarafından yapılan sondajların raporlarına göre sondaj bölgesi 5 adet "çalışma alanı"na ayrılmıştır.

Çalışma alanı 1’de Roma İmparatorluk Dönemi ve Hellenistik Döneme tarihlenebilecek mimari buluntular ele geçmiştir. Alandaki küçük buluntular Hellenistik Dönemden Osmanlı Dönemine kadar tarihlendirilmektedir.

Çalışma Alanı 2’de Geç Roma dönemine ait buluntular yoğundur.

Çalışma Alanı 3’te mimari buluntulara rastlanmıştır. İlk imar evresi M.S. 2-4. Yüzyıllar olması gereken bu yapının içinde son kullanım evresi 6. Yüzyıla kadar uzanan küçük buluntular ele geçmiştir.

Çalışma Alanı 4’te Osmanlı Döneminden itibaren M.S. 2. Yüzyıla kadar uzanan bir yelpazede küçük buluntular ele geçmiştir. Bunun dışında çoğunlukla tuğla ve kiremit, az miktarda da mermer ile devşirme malzeme kullanılarak oluşturulmuş bir yapı kalıntısı ele geçmiştir.

Çalışma Alanı 5’te M.S. 6. Yüzyıla tarihlenen, su ile ilgili bir yapı ortaya çıkarılmıştır. Alanda yoğunluklu küçük buluntu Geç Roma dönemine tarihlendirilmekle birlikte Hellenistik Döneme ait az sayıda buluntu da ele geçmiştir.

Alanın genelinde Hellenistik Döneme ait kalıp yapımı kaselerin imalatında kullanılan çok sayıda kalıp da ele geçmiştir. Kazısı yapılan alanın son kullanım evresi M.S. 6. Yüzyılın son çeyreğidir.

Burak YOLAÇAN
Arkeolog

**MANİSA, AKHİSAR THYATEİRA ANTİK KENTİ
I. (BİRİNCİ) DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI
KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ ÇALIŞMALARI**

MİMARİ İNCELEME RAPORU

Fotoğraf: Mehmet OKUTAN

İ. Emre KAYNAK

RESTORATÖR YÜKSEK MİMAR

1. GİRİŞ

Manisa İli, Akhisar İlçesi, Merkez bölgesinde yer alan plan değişikliği sahası, Thyateira Antik Kenti Tepemezarı Örenyeri ve çevresi ile Hastane Höyüğü ve çevresinden oluşan ve farklı tarihlerde İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından “Thyateira Antik Kenti I. ve III. Derece Arkeolojik Sit Alanı” olarak tescillenmiş Koruma Alanı içerisinde yer almaktadır. Bölgenin yerel halk tarafından sahiplenilmesi ve ilçenin koruma bilincinin hayat bulduğu örnek yerleşimlerden birisi olması için hazırlanarak onaylanmış olan Koruma Amaçlı İmar Planı bu bölgedeki çalışmalar hız kazandıkça daha da önem kazanmaktadır.

2. MİMARİ RAPOR

İzmir II Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu’nun 27.03.2015 tarih, 5010 sayılı kararıyla sit statüsü değiştirilerek, I. (Birinci) Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescillenen bölge için hazırlanan Manisa İli, Akhisar İlçesi, Thyateira Antik Kenti, I. (Birinci) Derece Arkeolojik Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği’nin amacı bu alanda oluşturulacak koruma ve yerel sahiplik modeli ile Thyateria Antik Kenti’nin gelecek nesillere aktarılmasına katkıda bulunmak olarak belirlenmiştir.

Akhisar tarihi kent merkezine yakın konumda yer alan toplam 1775 m² büyüklüğündeki planlama alanı; Manisa-Balıkesir Karayolu'nun doğusunda, Akhisar tarihi kent merkezinin batısında, Akhisar Şehir Stadyumu ile Akhisar Belediyesi Yeni Hizmet Binası'nın kuzeyinde yer almaktadır.

Plan değişikliği sahası; mevcut Akhisar kent merkezi kentsel yerleşim alanı ve bu alana ait mimari karakterin hâkim olduğu bölge içinde kalmaktadır. Ancak mevcut yapılaşma biçiminin günümüze kadar ulaşan bölümünde arkeolojik ve yapısal açıdan tanımlanabilecek bir doku algısı yoktur. Betonarme karkas yapı tekniği ile inşa edilmiş ve belli bir mimari doku ve karakterden bahsedilmesi mümkün olmayan bu yapılar, 4 ve 5 katlı olup zeminde ticaret üst katlarda konut olarak kullanılmaktadır.

Onaylanan Koruma Amaçlı İmar Planı ile, parsellerinin tamamına yakını yapılaşmış olan III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit Alanları'nda, hali hazırda oluşmuş ada formları ve kat yükseklikleri korunmuş ve bu alana kimliğini veren tüm özellikleri, yeni işlevler verilerek güçlendirilmiştir. Ticaret kullanımı devam ettirilen alanda, zemin katlar konut fonksiyonu dışında her türlü ticaret, hizmet, yeme-içme vb. üst katlar ise konut veya ofis aktivitelerini barındıracak biçimde mevcuda uygun olarak planlanmıştır.

Onaylanan Koruma Amaçlı İmar Planı kapsamında devam eden çalışmalar ve uygulamalar sürecinde Manisa İli, Akhisar İlçesi, Thyateira Antik Kenti, I. (Birinci) ve III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit Alanları Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı içerisinde kalan plan değişikliği sahası; yapılan sondaj çalışmaları sonrası sit statüsü değişikliğine ve dolayısıyla plan değişikliğine konu olmuştur.

Sit statüsü III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit Alanı'ndan I. (Birinci) Derece Arkeolojik Sit Alanı'na dönüştürülen plan değişikliği sahasının kuzeyinde yer alan Prehistorik ve Antik Dönem'e tarihlenen Hastane Höyüğü ile Antik ve Geç Antik Dönemlere tarihlenen Tepe Mezarlığı'nda kazı çalışmaları devam etmektedir. Bu kapsamda söz konusu plan değişikliğine konu alanda da öncelikli olarak Antik Yerleşime ait izlerin arkeolojik açıdan değerlendirilmesi esastır.

3. SONUÇ

Bu kapsamda yapılan çalışmalarda antik kente ait çıkan bulgular doğrultusunda plan ve ilgili kurul kararlarının gereği olarak tanımlanan ve onaya sunulan plan notları ve tadilatı evrensel koruma ilkeleri ve kanunları kapsamında gelecek nesillere aktarılması gerek Akhisar gerekse tüm milli değerlerimiz açısından olumlu olacaktır.

İ. Emre KAYNAK
Rest. Yüksek Mimar

**MANİSA, AKHİSAR THYATEİRA ANTİK KENTİ
I. (BİRİNCİ) DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI
KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ ÇALIŞMALARI**

SOSYOLOJİK İNCELEME RAPORU

Fotoğraf: Mehmet OKUTAN

Neriman ÇAKMAK

SOSYOLOG

Akhisar; Ege Bölgesi'nin Ege Bölümü'nde, Manisa İli'ne bağlı bir ilçe merkezidir. Kendi adıyla anılan ovanın ortasında yer alan ilçe, İzmir Limanı'na 92 km, Adnan Menderes Havalimanı'na 110 km uzaklıktadır.

Ege Denizi kıyılarından İstanbul'a ulaşan önemli Karayolu güzergahı üzerinde bulunan Akhisar'dan İzmir-Ankara ve İzmir-Bandırma demiryolları geçmektedir.

Makedonyalılara ait bir koloni kenti olarak kurulduğu saptanan kent (Thyateira) hakkında bilgi veren en eski yazılı veriler M.Ö. III. y.y'a aittir. Konumu itibariyle önemli turizm potansiyellerinin odak noktasında yer alan ilçe, ev sahipliği yaptığı Etiler, Akadlar, Lidyalılar, Romalılar, Bizanslılar, Saruhanlılar ve Osmanlılar Dönemi'nin izlerini üzerinde barındıran değerli bir kentsel mirasa sahiptir. Kültürel, sosyal ve ekonomik değerlerin bir arada bulunduğu yerleşmede, potansiyellerin en doğru şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu noktada; kentsel mirası ve ekonomik gelişimi bir bütün olarak ele alan koruma yaklaşımlarına gereksinim duyulmaktadır. Sözü edilen koruma anlayışı ise, mekanın sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik gelişimini gözetmek durumundadır. Bu nedenle koruma planlarından beklenen sosyo-kültürel boyutta; tarihi dokuyu koruma bilincini kullanıcıya benimseten bir anlayışla planı kurgulamak, sosyo-ekonomik boyutta ise; planın ekonomik getirilerini saptayarak, dokunun kendisini korumasına, gerekli noktalarda yenilemesine ve kullanıcının refah düzeyini yükseltmesine olanak tanıyan plan kararları geliştirmesidir.

Manisa İli, Akhisar İlçesi, Thyateira Antik Kenti I. (Birinci) Derece Arkeolojik Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği; İzmir İl Nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 26.12.2014 tarih, 4695 sayılı uygun kararı doğrultusunda, Manisa Büyükşehir Belediyesi Meclisi'nin 10.02.2015 tarih, 75 sayılı kararı ile onaylanan Manisa İli, Akhisar İlçesi, Thyateira Antik Kenti I. (Birinci) ve III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit Alanı sınırları içinde plan kararları doğrultusunda yapılan sondaj çalışmaları esnasında III. (Derece) Arkeolojik Sit Alanı olarak tescilli 1775 m²'lik alanın sit statüsünün I. (Derece) Arkeolojik Sit Alanı olarak değiştirilmesi nedeniyle ortaya çıkan gereklilik doğrultusunda hazırlanmıştır.

Manisa İli, Akhisar İlçesi, Thyateira Antik Kenti I. (Birinci) Derece Arkeolojik Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği'nin; Thyateira Antik Kenti I. (Birinci) ve III. (Üçüncü) Derece Arkeolojik Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı gibi içinde yer alan topluma tarihi çevre koruma bilinci aşılayacağı ve sahip olduğu değerlere sahip çıkarak birlikte uyum içerisinde yaşama olanağı vereceği şüphesizdir. Ekonomik anlamda da mekanın kendini korumasına, kullanıcının refah düzeyini artırmasına neden olacak, yeni ekonomik olanaklar arayışında olan kullanıcıya önemli katkılarda bulunacaktır. Koruma Planları sonucu ortaya çıkacak olan kültürel ve sosyal tablonun güçlülüğü ise zaman içerisinde toplumsal öğelere yansıyacak ve bu kararların sosyolojik olarak etkileri yine zaman içerisinde algılanacaktır.

Neriman ÇAKMAK
Sosyolog